

MĚNÍCÍ SE SOCIÁLNÍ STRUKTURA SOCIALISTICKÉ SPOLEČNOSTI

Pavel Machonin a kol.: Sociální struktura socialistické společnosti. Svoboda, Praha 1966, s.

Koncem roku 1966 vydal kolektiv autorů za vedení P. Machonina tuto významnou publikaci. Podstatná část statí byla přednesena na konferenci o sociální struktuře socialistické společnosti v červnu 1964 a dále propracována v průběhu r. 1965. Na svolání konference i právě knihy má zásluhu především Ústav marxismu-leninismu pro vysoké školy, i když se na ni podílely všechny nynější sociologické instituce v naší republice a důležitá sociologická pracoviště v socialistických zemích, která vyslala do Hrazan i své delegáty. Také Institut sociologie venkova a historie zemědělství se aktivně podílel na této významné poradě, jak nasvědčuje stať E. Horákové, A. Lázníčkové a K. Režného „Socialistické družstevní rolnictvo v ČSSR“.

Kromě tohoto příspěvku o sociální struktuře zemědělství je zde i stať F. Macka „Robotníci — drobní vlastníci půdy“. Do sborníku kromě zmíněných autorů přispěli Z. Bauman, J. Blucha, J. Brčák, D. Cahová, J. Cvekl, Z. Deyl, L. Fišera, V. Fišerová, G. Glezerman, L. Háková, A. Hegedüs, M. Hirszowiczová, K. Holý, M. Janičijević, A. Kerner, P. Kohn, Z. Mlynář, V. Pavlíček, M. Petrusek, Z. Rohan, V. Rollová, D. Slejška, Z. Strmiska, J. Šindelka, Z. Šťastná, Z. Valenta, F. Velek.

Machonin poznal, že společenská praxe nevystačí s dosavadními zjednodušenými představami o třídní a sociální struktuře, a podařilo se mu seskupit kolem svého ústavu významné pracovníky společenských věd (nikoli jen sociology), aby se vyjádřili (zatím na základě studia a názorů) o složité problematice sociální struktury. Byly tak shromážděny cenné myšlenky a postřehy pro formulaci hypotézy, jejíž únosnost bude zkoumána exaktními metodami širě koncipovaného výzkumného úkolu, k němuž nyní Ústav marxismu-leninismu za spolupráce Sociologického ústavu ČSAV přistupuje. Práce ve sborníku o sociální struktuře mají různou koncepci, různá stanoviska, různou vzdále-

nost od východiska dřívějšího zjednodušeného nazírání na sociální strukturu socialistické společnosti. Je nesporné, že se podařilo redaktoru sborníku zinventarizovat tato hlediska, a že sám nezástal jen při tomto shromáždění myšlenek, ale tvořivě z nich vytváří novou koncepci, kterou se chystá zpřesnit na základě změněného výzkumného projektu.

Je třeba se alespoň zmínit (cituji Machonina), že sociální strukturou v celém sborníku rozumíme „relativně stabilní síť (systém) podstatných funkcionálních vzájemných vztahů společnosti (nebo velké společenské skupiny) jako celku a společenských skupin a jednotlivců (jako společenských jednotek), jež jsou prvky dané společnosti, funkcionálních vztahů mezi společenskými skupinami a jednotlivci (jakožto společenskými jednotkami), charakteristickými pro danou společnost (společenskou skupinu v daném historickém úseku jejího vývoje).

Studium sociální struktury a prolomení zaostávajících názorů na rozvrstvení společnosti má nesmírný význam i pro sociologii venkova, tím spíše, že naše vesnice není izolovanou částí celé naší socialistické společnosti. Pro poznání sociální struktury zemědělství, kde změny jsou nehlubší, bylo nutno koncipovat vlastní výzkumný úkol, který naváže jak na zmíněný Machoninův projekt, tak na shora citované úvahy sociologů venkova. Bude to významný úkol „Sociální důsledky industrializace zemědělství“, na němž se podílejí všechny tři naše vysoké školy zemědělské, resp. jejich pracoviště pro sociologii venkova. Určitá část tohoto projektu je dokonce součástí mezinárodního srovnávacího výzkumu sociologů ze socialistických i kapitalistických zemí, a to sociální důsledky mechanizace zemědělství (Vavřík, Tauberová, Matuška), který již probíhá. Naše práce bude velmi usnadněna zásluhou sborníku, který redigoval a shrnul Machonin do velmi potřebného přehledu současných názorů na sociální strukturu socialistické společnosti.

Prof. J. Tauber

AKTA PÁTÉHO KONGRESU EVROPSKÉ SPOLEČNOSTI SOCIOLOGIE VENKOVA

Akta byla vydána jako zvláštní číslo Sociologia Ruralis 1966, č. 3—4, str. 6

Kongres se konal v Maynooth College u Dublinu (Irská republika) a zúčastnili se ho sociologové z Anglie, Francie, Holandska, NSR, Itálie, Švýcarska, Rakouska, Dánska, Finska, USA a ze socialistických zemí z Polska, Jugoslávie a ČSSR. Hostiteli byli irští sociologové venkova a patronát nad kongresem mělo FAO, které vyslalo svého zástupce.

Zvláštní číslo Sociologia Ruralis přetiskuje hlavní referáty, a to Ira J. Newmana: Současný vývoj rurální sociologie v Evropě, Němce F. Kühnena: Technické a hospodářské změny v zemědělství a jejich společenské důsledky, Itala B. Benvenutiho: Institucio-

nální změny v životě venkova, Angličana R. E. Pahla: Kontinuum mezi městem a venkovem, Holanďana F. C. Prillevitze: Vzájemné vztahy mezi prostоровým plánováním a společenskými změnami. Kromě toho je zde otištěna řada projevů a delších diskusních příspěvků, mezi jinými i J. Taubera (odpověď dr. Pahlovi). Podrobná zpráva o tomto významném kongresu je obsažena ve Zprávách Institutu sociologie venkova a historie zemědělství, sv. 27 „Cesta sociologů venkova do Anglie, Irska a Skotska“ z října 1966.

Prof. J. Tauber